
Muskusratten & beverratten

Jaarverslag 2022

Toename Muskusratvangsten in 2022

In 2022 zijn er in totaal 48.447 muskusratten gevangen. Dat is een stijging van 8 procent ten opzichte van 2021.

Hoe staat het met de muskusrat

Gevaarlijk voor dijken en oevers

Muskusratten horen van oudsher niet in Nederland thuis. Het dier heeft bij ons geen natuurlijke vijanden en is door menselijk handelen hier beland. Muskusratten zijn schadelijk voor onze dijken en de biodiversiteit. Waterschappen hebben de wettelijke taak om de waterstaatswerken te behoeden voor graverij door muskusratten om daarmee te zorgen dat we droge voeten houden. Hiervoor is het nodig om het aantal muskusratten te beheren.

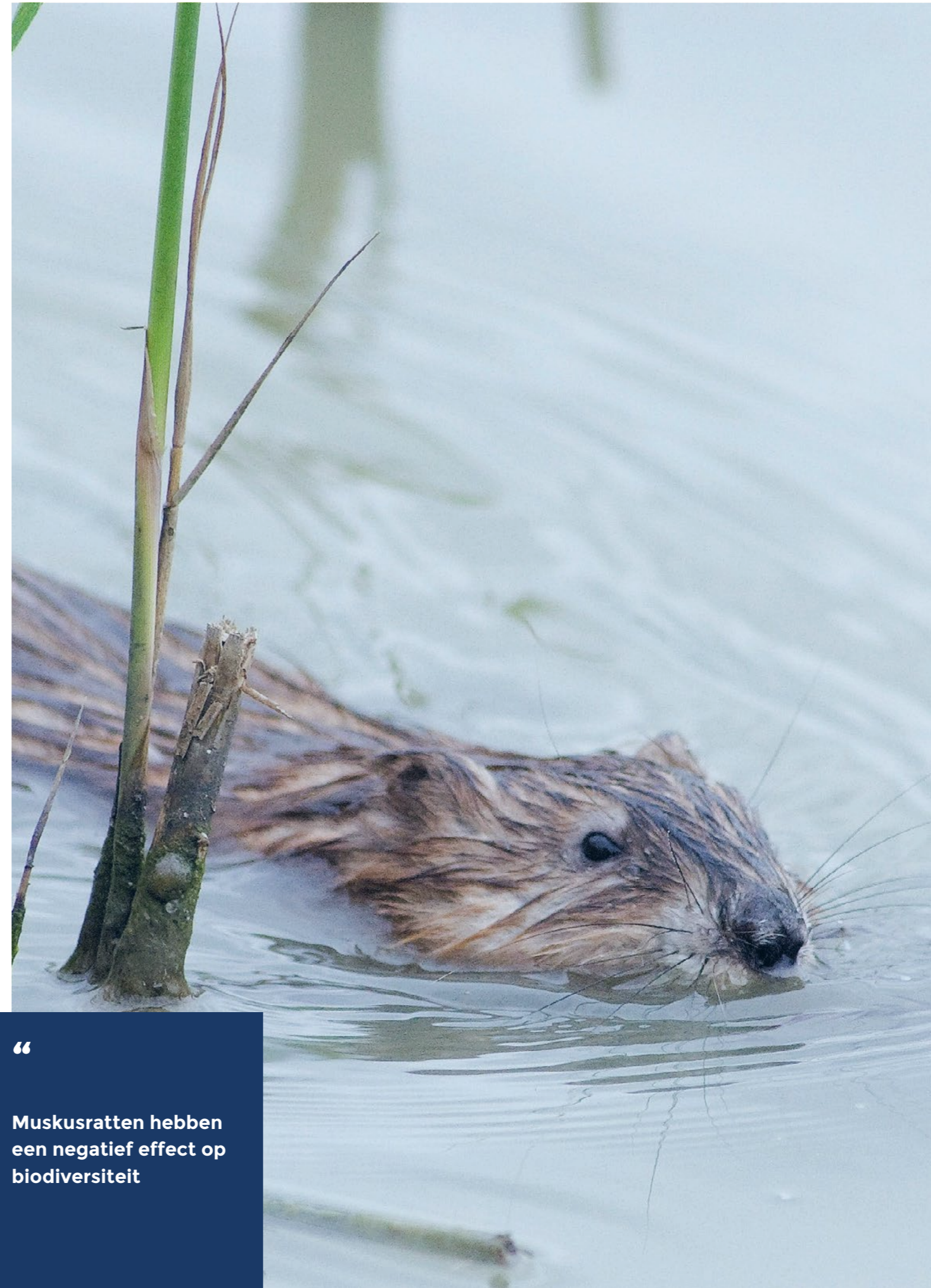
Life MICA project

In het Life Mica project worden nieuwe opsporings- en vangtechnieken ontwikkeld. Zo zijn slimme vallen, die uitgerust zijn met beeldherkenning, alleen muskus- en beverratten gevangen. Dit voorkomt bijvangst van andere dieren. Met environmental DNA (eDNA) kunnen DNA-sporen van de dieren worden gevonden in watermonsters. Daarmee wordt bepaald of er muskusratten of beverratten in het gebied zijn, en zo ja, waar ze zich bevinden. Hierdoor kan het aantal vangmiddelen verminderen wat tot een beperking van bijvangsten zal leiden. In het deelproject DNA Mapping wordt de onderlinge verwantschap van muskusratten bepaald om daarmee de migratieroutes te herleiden. Vervolgens kunnen vangmiddelen gericht geplaatst worden.

Stijgers en dalers

Er regionale verschillen in de vangsten. In gebieden met veel muskusratten zijn de vangsten toegenomen door extra inzet van de muskusrattenbestrijders. Om in deze gebieden uiteindelijk ook een daling in de muskusratpopulatie te bereiken, moeten hier eerst zoveel mogelijk muskusratten worden gevangen. Dit heeft een tijdelijke stijging in vangsten tot gevolg. In andere gebieden zet de ingezette daling van muskusratvangsten juist door. Langs de landsgrens proberen de waterschappen de instroom van muskusratten direct weg te vangen. Zo wordt geprobeerd het binnenland uiteindelijk vrij van muskusratten te krijgen.

Waterschappen	2020	2021	2022
De Stichtse Rijnlanden	2.675	2.437	2.530
Hollands Noorderkwartier	1.567	1.251	3.311
Delfland	911	1.154	1.696
Rijnland	5.392	5.268	5.654
Schieland en de Krimpenerwaard	5.840	6.112	7.225
Aa en Maas	2.387	2.137	1.402
Amstel, Gooi en Vecht	1.896	2.058	3.180
Brabantse Delta	2.109	1.877	1.759
De Dommel	527	505	381
Drents Overijsselse Delta	2.691	1.742	1.655
Hunze & Aa's	2.762	2.313	2.350
Limburg	1.007	1.443	1.852
Noorderzijlvest	1.616	1.292	882
Rijn en IJssel	547	405	587
Rivierenland	4.104	2.838	3.167
Scheldestromen	3.128	4.936	4.518
Vallei en Veluwe	1.309	872	464
Vechtstromen	2.185	2.244	2.063
Zuiderzeeland	4.012	3.185	2.699
Hollandse Delta	784	714	637
Fryslân	323	212	435
Totaal	47.772	44.995	48.447

“

Muskusratten hebben een negatief effect op biodiversiteit

Waterschappen willen bijvangsten voorkomen

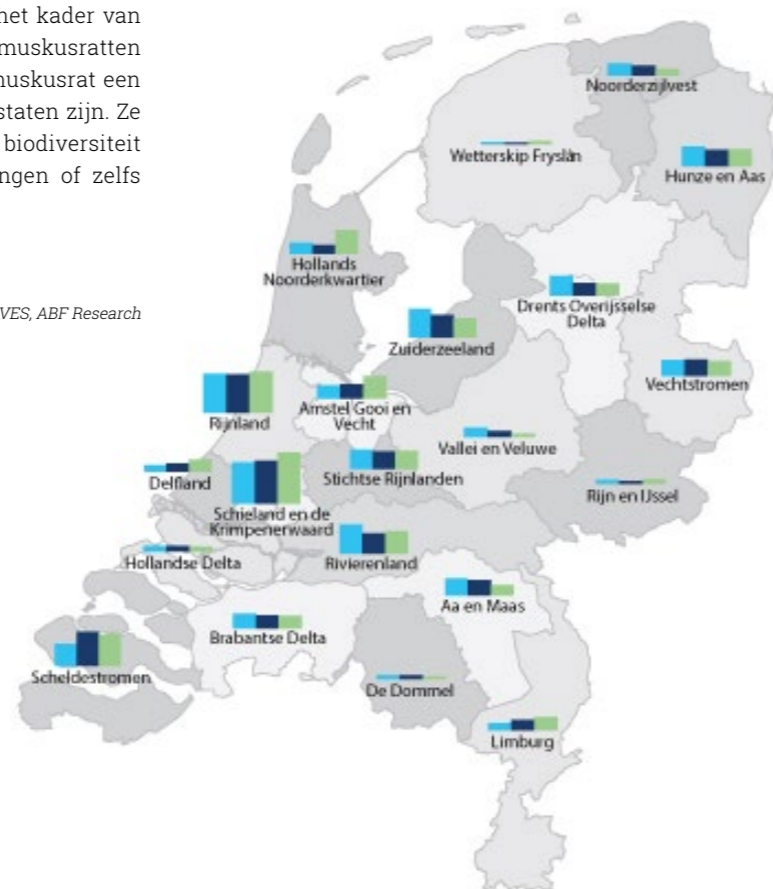
Bestrijders van muskusratten proberen zogeheten bijvangsten, dus andere diersoorten die bij toeval worden gevangen, zoveel mogelijk te voorkomen. Daartoe worden (in bepaalde perioden van het jaar en soms definitief) vangmiddelen weggehaald en worden vangmiddelen zo veel mogelijk aangepast om dieren de kans te geven om te ontsnappen. Alle vangkooien zijn voorzien van een zogenaamde otterring die voorkomt dat een otter een kooi in kan gaan. Daarnaast zijn er visklepjes die het binnenzwemmen door vissen tegengaan. Het aantal bijvangsten is in 2022 met 3.087 toegenomen. In totaal gaat het om 10.193 dieren, waarvan 2.411 bruine ratten (+638), 2.284 woelratten (+703). Andere uitschieters zijn uitheemse rivierkreeften 1.783 (+509), snoek 476 (+94), wilde eend 1081 (+517) en aalscholver 486 (+192). In 2022 zijn er 2 bevers bijgevangen (+2). Er is 1 otter bijgevangen (-3). Van de bijvangsten worden Amerikaanse nertsen, bruine ratten, brulkikkers, uitheemse rivierkreeften en wolhandkrabben, ondanks dat ze een vangmiddel 'bezet' houden, als gewenste bijvangst gezien. Van deze soorten zijn er 4.206 bijgevangen in 2022 (+1.119).

Bestrijding draagt bij aan ecologisch evenwicht

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat muskusratten een negatief effect op de biodiversiteit hebben. Muskusratten behoren tot de top 5 van dieren met de grootste impact op ecosystemen. Ze eten planten zoals riet weg, waardoor ze de biodiversiteit aantasten. Terugdringen van muskusratten tot de landsgrens zal waarschijnlijk ondersteunend zijn voor natuurherstel door moerasontwikkeling. Ook in het kader van een EU-verordening uit 2015 blijft vangen van muskusratten noodzakelijk, omdat invasieve exoten als de muskusrat een belangrijk en groeiend probleem in alle EU-lidstaten zijn. Ze vormen een grote bedreiging voor de Europese biodiversiteit doordat ze inheemse soorten kunnen verdringen of zelfs doen uitsterven.

Muskusrattenbestrijding

■ 2020 ■ 2021 ■ 2022
 Eenheid: aantal
 Bron: Unie van Waterschappen, WAVES, ABF Research

	2020	2021	2022
Zoogdieren	5.846	3.484	4.833
Vogels	1.281	1.190	2.037
Vissen	1.334	1.103	1.537
Overige dieren	1.601	1.328	1.786
Totaal	10.062	7.105	10.193

Bijvangsten muskusratbestr.	Gewenste bijvangsten	Ongewenste bijvangsten	Totaal bijvangsten
Zoogdieren	2.421	2.412	4.833
Vogels	0	2.037	2.037
Vissen	2	1.535	1.537
Overige dieren	1.783	3	1.786
Totaal	4.206	5.997	10.193

Gedetailleerde informatie over de muskusratvangsten is te vinden op de Waves Databank. Kijk op waves.databank.nl

Hoe staat het met de beverrat?

Beverratten komen uit Duitsland

Het aantal beverratten nam in 2022 af. Bij beverratten is het de waterschappen in Nederland al gelukt om ze terug te dringen tot de landsgrenzen. Ruim 95% van de vangsten vindt plaats direct langs de grens met Duitsland, waar de beverrat nu vooral vandaan komt. Door de zachte winters van de afgelopen jaren is de beverratpopulatie in Duitsland sterk gegroeid, waardoor er ook steeds meer naar ons toe komen. Door de knaagdieren direct langs de grens te vangen voorkomen onze waterschappen dat ze zich weer over heel Nederland verspreiden. In Nederland is nauwelijks nog sprake van een populatie beverratten, omdat het de waterschappen gelukt is deze sinds 2010 terug te dringen tot de grens van Nederland. Alle dieren die sindsdien gevangen worden betreffen instroom uit voornamelijk Duitsland. Landinwaarts zijn beverratten gevangen op het Ketelmeer en het Zwarte Meer. Net als de muskusrat heeft ook de beverrat een negatief effect op de biodiversiteit, om deze reden zijn beide soorten op de EU-lijst van invasieve exoten geplaatst.

Waterschappen	2020	2021	2022
De Stichtse Rijnlanden	0	0	0
Hollands Noorderkwartier	0	0	0
Delfland	0	0	0
Rijnland	0	0	0
Schieland en de Krimpenerwaard	0	0	0
Aa en Maas	6	11	17
Amstel, Gooi en Vecht	0	0	0
Brabantse Delta	0	0	0
De Dommel	0	0	1
Drents Overijsselse Delta	18	7	1
Hunze & Aa's	243	230	169
Limburg	524	684	599
Noorderzijvest	0	0	0
Rijn en IJssel	254	197	164
Rivierenland	51	45	18
Scheldestromen	0	0	0
Vallei en Veluwe	12	2	1
Vechtstromen	235	180	152
Zuiderzeeland	0	0	6
Hollandse Delta	1	0	3
Fryslân	0	0	0
Totaal	1.344	1.356	1.131

